

Kommentoi Suomalaista avoimen tutkimuksen julistusta

Lähetys päivämäärä
14.10.2019 12:29:53
IP-osoite
85.76.85.148

Kieli

Valitse kieli/ Choose the language/ Välj språk
fi

Tietosuoja

Ymmärrän ja hyväksyn, että anonyymeja kommentteja ei julkaista eikä huomioida ja että avoimen tieteen hengessä kaikki muut saadut kommentit kootaan ja jaetaan julkisella alustalla.
Kyllä [Y]
Ymmärrän ja hyväksyn, että kommentoijan ja/tai hänen taustaorganisaationsa nimi julkaistaan kommentin yhteydessä.
Muihin mahdollisiin tarkoituksiin tietoja käytetään ainoastaan, jos olet antanut lomakkeessa siihen suostumuksesi.
Kyllä [Y]

Yhteystiedot

Kommentoijan nimi:
Pääsihteeri Pauliina Raento
Taustaorganisaatio:
Suomen tiedekustantajien liitto ry

Sisältö

Kommentoi julistuksen kohtaa SUOMALAINEN AVOIMEN TUTKIMUKSEN JULISTUS (S. 4).
Visio ja missio ovat tehtyjen linjauksien mukaisia ja Suomen tiedekustantajien liiton mielestä periaatteessa lämpimästi kannatettavia. Kotimaiset tiedekustantajat ja -julkaisijat ovatkin eri yhteyksissä asettuneet avoimuuden periaatteen taakse - edellyttäen, että kotimaisen avoimen julkaisemisen rahoitusmalli ratkaistaan. Tämä on harmiksemme yhä tekemättä.
Suomen tiedekustantajien liitto toistaa siis aiemman kysymyksensä: Millä (rahalla ja henkilöresursseilla) uusien julkaisujen välitön avoin saatavuus on tarkoitus mahdollistaa ja samalla varmistaa, että tavoiteltu laatu, vaikuttavuus ja kansainvälinen edelläkävijyys voivat toteutua vahvimalla mahdollisella tavalla?

Kommentoi julistuksen kohtaa **SUOMALAISEN TUTKIMUSYHTEISÖN AVOIMUUDEN LINJAUSTEN VALMISTELU (S. 5).**

Suomen tiedekustantajien liitto pitää erittäin myönteisenä, että kansallinen linjaustyö kytkeytyy kansainvälisiin linjauksiin ja prosesseihin.

Suosittelavaa - ja avoimuuden hengen mukaista - olisi kuitenkin ottaa eksplisiittisesti huomioon myös kriittiset äänenpainot ja huomattavat alueelliset erot suhtautumisessa avoimuuteen. Samalla tulisi perustella ne esimerkit ja linjaukset, jotka otetaan huomioon kansallisessa valmistelutyössä.

Näin vahvistettaisiin luottamusta linjaajien asiantuntemukseen ja motiiveihin sekä vältettäisiin vaikutelmaa, että vuorovaikutus tapahtuisi vain samanmielisten joukossa ja asioita otettaisiin "annettuina" aatteellisin perustein.

Toimenpidesuunnitelma tulee tarpeeseen. Suomen tiedekustantajien liitto toivoo, että siitä tulee mahdollisimman selvä, konkreettinen ja realistinen.

Liiton näkökulmasta toimenpidesuunnitelma tulee olemaan oleellinen osa julistuksen konkretiaa, siihen sitoutumista ja kotimaisen tiedejulkaisemisen avoimuuden rahoitusongelman ratkaisua. Välitön avoimuus ei ole ilmaista (ks. esim. Kaakinen & Raento Tieteessä tapahtuu -lehdessä 37: 1 (2019): <https://journal.fi/tt/article/view/79379>).

Kommentoi julistuksen kohtia **MIKSI AVOIMUUS ja MIKSI YHTEINEN JULISTUS (S. 7).**

Avoimuuden perusarvoisuus ja avoimuuden vaikuttavuutta ja laatua vahvistava vaikutus otetaan kovin annettuna vastauksena kysymykseen "Miksi avoimuus?" Kyse on aatteellisesta valinnasta, jonka luomista jännitteistä osa on yhä ratkaisematta myös Suomen sisällä.

Suomen tiedekustantajien liiton näkökulmasta ratkaisemattomista jännitteistä tärkeimpiä ovat avoimen julkaisemisen kotimaisen rahoitusmallin puuttuminen ja sisällöntuotannon asiantuntijoiden - kustantajien, julkaisijoiden, editorien ja tutkija-kirjoittajien - toistaiseksi niukahko osallistaminen prosessin vaiheisiin.

On siis syytä huomata, että toistaiseksi avoimuus on toiminut myös merkittävän eriarvoistavasti, eli päinvastoin kuin sivulla 7 esitetään.

Suomen tiedekustantajien liitto kuitenkin tervehtii suurella ilolla julistuksen tiedeyhteisön määritelmää, joka on sekä eksplisiittinen että inklusiivinen.

Samaan hengenvetoon Liitto toivoo, että yhteisön aikaisempaa täsmällisempi ja laajempi määritelmä konkretisoituu entistä vahvempana osallistamisena valmistelutyön ja toimintakulttuurin muutoksen edetessä.

Suhteessa sivun 7 yhteisön määritelmään sivun 10 luettelo toimijoista näyttää suppealta rajautuessaan organisaatioiden ylärakenteisiin ja kirjastoihin. Nämä toimijat eivät ole edustaneet tasaveroisesti koko kuvattua yhteisöä, koska niiden tuntuma tutkimuksen sisällöntuotannon arkeen ja tulosten julki saattamiseen liittyvään työhön on kapea Liiton edustamien asiantuntijaorganisaatioiden näkökulmasta.

Ollakseen "yhteinen vastaus" (s. 9) konkreettinen yhteisöllisyys, osallistaminen ja tasaveroisuus kaipaavat yhä lisää huomiota prosessin kaikissa vaiheissa. Suomen tiedekustantajien liitto pitää tätä tärkeänä osana toimintakulttuurin kuvattua muutosta.

Liitto yhtyy julistuksen näkemykseen toimintakulttuurin muutoksen välttämättömyydestä ja vaativuudesta. Muutoksen tarvetta ja vaativuutta korostavat entisestään esimerkiksi viimeaikaiset yliopistojen kehityskulut ja uudistukset, jotka ovat olleet sekä salailevia että yhteisöä rikkovia ja osallisia ulos sulkevia - ja siten kovin kuormittavia laatua ja vastuullisuutta vaarantavalla tavalla.

Suomen tiedekustantajien liitto kantaakin huolta julkaisujen tuottajien - tutkija-kirjoittajien ja editorien - toimintaedellytyksistä, jaksamisesta ja resursseista.

"Kattavien arviointikäytäntöjen, kannustimien ja palvelujen" sisältöä tulisi täsmentää ja niiden toteuttamisessa ottaa huomioon tutkimusjulkaisu- ja editointityön edellyttämä erikoisosaaminen ja sen valmiuksien kehittäminen.

Suomen tiedekustantajien liitto on julistusluonnoksen kanssa täysin samaa mieltä siitä, että vaatimaan prosessiin on varattava "yhteisön aikaa ja resursseja". Liiton näkökulmasta kiireellisyyslistan kärjessä ovat avoimen julkaisemisen kotimaisen rahoitusmallin kestävä ratkaiseminen ja julkaisujen editorien työn arvostuksen, tunnettuuden ja resurssien parantaminen tutkimusorganisaatioissa. Konkretiaa odotetaan.

Suomen tiedekustantajien liitto pitää erittäin myönteisenä, että kansallinen linjaustyö kytkeytyy kansainvälisiin linjauksiin ja prosesseihin.

Suosittelavaa - ja avoimuuden hengen mukaista - olisi kuitenkin ottaa eksplisiittisesti huomioon myös kriittiset äänenpainot ja huomattavat alueelliset erot suhtautumisessa avoimuuteen. Samalla tulisi perustella ne esimerkit ja linjaukset, jotka otetaan huomioon kansallisessa valmistelutyössä. Näin vahvistetaan luottamusta linjaajien asiantuntemukseen ja motiiveihin sekä vältetään vaikutelmaa, että vuorovaikutus tapahtuisi vain samanmielisten joukossa ja asioita otettaisiin "annettuina" aatteellisin perustein.

Kommentoi julistuksen kohtaa **SUOMALAISEN AVOIMEN TUTKIMUKSEN JULISTUKSEN TAUSTAA (S. 10).**

Suomen tiedekustantajien liitto iloitsee tiedeyhteisön määritelmän laajentumisesta julistuksessa suhteessa sivulla 10 olevaan taustaorganisaatioiden luetteloon. Liitto pitää tärkeänä, että tieteellisen tiedon sisällöntuottajien - kustantajien ja julkaisijoiden, editoreihin ja tutkija-kirjoittajien - erikoisasiantuntemus näkyy tulevaisuuden työssä vahvemmin kuin sen taustassa.

Kokonaisuus on pirstaleinen ja asiaan liittyvien dokumenttien määrä kasvaa. Lukijan perehtymistä asian taustoihin voisi helpottaa merkittävästi se, että kustakin liitteiden ja lisälukemiston dokumentista tarjottaisiin muutaman rivin esittely, joka kiteyttää sen, mistä dokumentissa on kyse. Tämä olisi vastuullisen, inklusiivisen ja vaikuttavan avoimuuden ihanteiden mukaista.

Kommentoi **YLEISESTI** Suomalaista avoimen tieteen julistusta.

Suomen tiedekustantajien liitto kiittää julistuksen laatijoita tehdystä työstä ja mahdollisuudesta kommentoida luonnosta. Liitto odottaa kiinnostuksella tulevia linjausdokumenteja konkreettisine toimenpide-ehdotuksineen.

Joitakin lukiessa esiin nousseita detaljeja harkintaanne työn edetessä:

Kokonaisuus kaipaisi vielä hieman editointia ja huomiota taittoon, jotta se olisi mahdollisimman saavutettava ja luettava avoimuuden ihanteiden mukaisesti.

Huomattakoon, että sivulla 4 "tutkimustuotos" näyttää sisältävän myös tutkimusjulkaisut. Myöhemmin näin ei enää ole, minkä ansiosta viesti vaikuttaa hieman ristiriitaisena.

Esimerkiksi sivulla 5 "tutkimusjulkaisut" ja "tutkimustuotokset" näyttäytyvät kahtena eri asiana. Viestit alustavissa päämäärissä 2-4 kuulostavat siksi ristiriitaisilta keskenään ja julistuksen muissa osissa sanotun kanssa.

Tukisivatko etenemis- ja vastuukaavion / visualisoidun aikajanan lisääminen ja toimijoiden selvempi nimeäminen kokonaisuuden etenemisen hahmottamista lukijalle (sivu 5)?

Hahmottamisessa auttaisi myös liite- ja lukemistoluettelon järjestäminen aika- tai aakkosjärjestykseen.

Sivun 3 tärkeän palapelikaavion luettavuus paranisi taittoa, pistekokoa ja lauseiden mittaa hiomalla.

Uutiskirje

Haluatko tilata avoimen tieteen uutiskirjeen, joka ilmestyy kerran kuussa? Tilaaajien yhteystiedot tallennetaan avoimen tieteen henkilörekisteriin ([tietosuojaseloste](#)).

Olen jo uutiskirjeen tilaaja [A2]